

Miniatura que representa el comte Alfons I el Cast i la seva muller Arxiu de la Corona d'Aragó

Autodeterminació

Santiago Cucurella

El reconeixement del dret a l'autodeterminació dins l'Estat espanyol emergeix periòdicament en el debat polític. A principis dels noranta se'n va parlar —i força— a causa de la declaració aprovada pel Parlament de Catalunya segons la qual el nostre país no hi renunciava. Aquest fet va anar seguit d'una allau de mocions aprovades en desenes d'ajuntaments catalans a proposta d'ERC. El passat mes d'octubre, el nostre Parlament ha aprovat novament una moció semblant amb els vots de CiU, ERC, PI, PCC i Els Verds, l'abstenció del PSC (PSC-PSOE) i IC (que l'any 1991 hi va votar a favor), i, com era d'esperar, l'oposició del PP. Resulta incomprensible l'estratègia erràtica d'IC, emmascarada amb l'excusa de l'oportunisme polític de qui plantejava la votació. IC hauria de saber que, davant la possibilitat de solucionar situacions injustes, el que un partit d'esquerres ha de fer és contribuir a solucionar-les, sense dil·lacions ni excuses. Pel que fa als socialistes, només voldria recordar que en els textos fundacionals del partit, igual que en els de l'antiga Federació Catalana del PSOE, es defensa el principi del «reconeixement del dret a l'autodeterminació a les nacionalitats i pobles de l'Estat espanyol». És a dir, no són coherents ni amb els seus propis principis. D'altra banda, resulta literalment incomprensible una abstenció en un tema com aquest. Crec que, en relació a l'autodeterminació, s'hi pot estar a favor o en contra, però no trobo el significat d'abstenir-s'hi.

Tanmateix, quan ERC proposa, després que fos transferida a la Generalitat la capacitat jurídica de convocar referèndums, la via raonable per a exercir aquest dret, CiU hi vota en contra, igual que els independentistes(?) trànsfuges del PI, amb els arguments més pelegrins.

Coincidint amb la commemoració del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans, val la pena recordar que el dret a l'autodeterminació dels pobles està inclòs en aquesta Declaració i, per tant, negar-s'hi significa posicionar-se en contra d'un dret humà, i abstenir-se podria perfectament interpretar-se com ser indiferent, per molt que s'usin arguments tan absurds com afirmar que els catalans ja ens vam autodeterminar en votar afirmativament la constitució espanyola o que ho fem en cada convocatòria electoral. El primer argument és fàcilment rebatible: el dret a l'autodeterminació, igual que tots els drets, mai no prescriu; a més, aproximadament la meitat de l'actual població catalana (els menors de 38 anys), per raons d'edat, no va poder votar el 1978. A Euskadi ni això: el 1978, la majoria del cens s'hi va abstenir o hi va votar en contra, precisament per no incloure aquest dret el text sotmès a referèndum. Pel que fa a la segona excusa, personalment quan voto en unes eleccions municipals, en unes nacionals, en unes estatals o en unes europees, estic pensant en quins polítics gestionaran millor les competències de cada àmbit, però no pas en què estic contribuint lliurement a decidir el futur nacional del meu país en el context internacional.

Darrerament el tema ha tornat a sortir amb motiu de les jornades organitzades pel CIEMEN el 20 de novembre, de les eleccions basques, de la treva d'ETA i del pretès sostre de les negociacions per a la pacificació d'Euskadi. Però ha estat precisament en aquest marc on ha sorgit una proposta sorprenent d'Euskal Herritarrok, en la línia que no cal la reforma de la constitució per a reconèixer aquest dret que la Carta Magna espanyola nega per a les nacions incloses dins l'Estat malgrat que, a nivell internacional, Espanya el va reconèixer per a tots els pobles del món quan va signar el conveni de Viena. Precisament, aquesta és la línia de treball que proposen els independentistes bascos: la del dret internacional. La pròpia constitució espanyola reconeix com a dret intern els acords que l'Estat espanyol signi en convenis internacionals. És a dir, tots els textos de dret internacional signats per l'Estat, els ha d'acomplir preceptivament. Això vol dir que la constitució, sacralitzada com la tenen els dos partits nacionalistes espanyols, no caldria ni ser reformada. El raonament sembla aparentment impecable, però el govern espanyol ja s'ha manifestat dient que només són subjecte del reconeixement del dret a l'autodeterminació les colònies, i que dins l'Estat espanyol no n'hi ha pas cap de colònia.

Això és un fet discutible, ja que una de les característiques bàsiques del sistema colonial és l'espoliació econòmica. I Catalunya té un dèficit fiscal anual amb Espanya d'1,2 bilions de pessetes, és a dir, que cada ciutadà del nostre

país paga «de més» 200.000 pessetes anuals que no retornen a Catalunya, la qual cosa significa que d'aquí surten –i no retornen– 137 milions cada hora. Amb aquestes dades a la mà, és molt possible que molts juristes no tinguessin cap dubte en considerar la situació catalana com a colonial.

Ara que s'acosten eleccions al Parlament de Catalunya, resulta del màxim interès saber quins partits defensen el dret a l'autodeterminació de Catalunya i quins ens volen vendre un sopar de duro amb arguments de mal pagador i tirant pilotes fora. Sortosament, han votat a favor d'aquest dret en el nostre Parlament forces de tot l'espectre polític, des del liberalisme i la democràcia cristiana (CiU), fins al comunisme més ortodox que representa el PCC, ara en la coalició d'Esquerra Unida i Alternativa, passant per l'ecologisme (Els Verds) i l'independentisme d'esquerres. Àdhuc qui vulgui votar trànsfugues (PI) també podrà fer-ho perquè, al costat dels polítics honestos, han votat també per l'autodeterminació. Per tant, en teoria, ningú de cap ideologia no necessitarà cercar entre partits que no defensen els drets humans per a decidir el seu vot. Seria el millor càstig que una ciutadania madura i democràtica podria infligir a les organitzacions que s'atreveixen a vulnerar un dret tan fonamental per a tots els pobles com és el d'autodeterminació.